REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 80

Jäsentiedote 2/2017

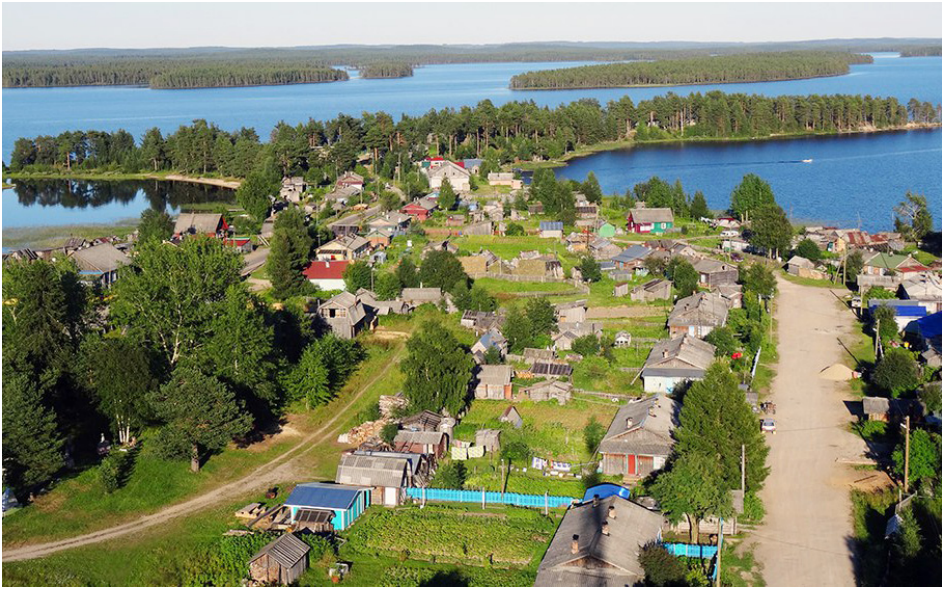

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 80, 2/2017, toukokuu
Numeron 81 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 15.8.2017 mennessä

Päätoimittaja
Pertti Rannikko
pertti.rannikko@uef.fi
puh. (013) 717422
Huhtilammentie 945, 82160 Oskola

Toimituskunta
Repola-seuran hallitus

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla. Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset
Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Kiehiskuja 3, 80140 Joensuu,
gsm 050 511 6580, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 25 e, ainaisjäsenmaksu 200 e, kannatusjäsenmaksu 100 e, perheenjäsenmaksu puolisosta ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 e. Vuosijäsenmaksu maksetaan toukokuussa Repolaisessa oleva viitenumero mainiten.
Seuran pankkitili: Op Polvijärvi, FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: *Ilmakuva Repolasta kuvattuna uudesta televisiomastosta sairaalanniemen suuntaan; kuva on peräisin Venäjän Facebookista eli Vkontaktesta osoitteesta https://vk.com/overhear_reboly?w=wall-69921341_1271*

Repolan tilannetta päivitettiin Lieksassa

Repola-seuran vuosikokous pidettiin maaliskuun viimeisenä lauantaina Lieksan rautatieaseman päärakennuksessa sijaitsevan Lieksan tukipisteen kotoisissa ja viihtyisissä tiloissa. Ennen varsinaisia vuosikokousasioita kertoivat seuran hallituksen jäsenet Repolan ja Lentieran nykyelämästä ja ajankohtaisista tapahtumista. Tarinointia rytmittivät Asko Saarelaisen ja Lea Tserni-Puittisen kokoamat kuvaesitykset. Rajan takaisen lähialueen tilanne näytti kiinnostavan lieksalaisia, sillä paikalle oli saapunut 25 kiinnostunutta.

Valokuvakimaran jälkeen Valentina Afanassieva esitti tulkintansa Karjalan kehityksestä pitkäaikaisen rajat ylittävän kokemuksensa pohjalta. Vaikka Repola sijaitsee vain muutaman kymmenen kilometrin päässä kokouspaikalta, on tilanne siellä ja Venäjällä ylipäätään hyvin erilainen. – Koko valtavan iso alue on lähes sadan vuoden ajan olut kuvun alla. Nyt kupu on muuttunut lasiseksi, siitä näkee jo läpi, mutta rakennelma on sama, selvitti Afanassieva.

Yksi alueen kehittymistä hidastava tekijä on ihmisten ajattelutavan erilaisuus, minkä muuttamisessa kansalaisjärjestöjen tuki on

Lieksan tilaisuuden osallistujia seuraamassa valokuvaesitystä, etualalla Repola-seuran hallituksen jäsen Valentina Afanassieva (kuva Asko Saarelainen)

Afanassievan mukaan hyvin tärkeää. – Pikkujutuilla on valtavan suuri merkitys. Muutoksiakin on jo tapahtunut pikkuhiljaa. Väestökin jo uskaltaa ja tekee asioita.

Pertti Rannikko kertoi Lentieran kylän tilanteesta ja siihen keskeisesti vaikuttavasta Inarin rajanylityspaikan kautta tapahtuvasta puukaupasta. Molempien kohdalla näkymät ovat tällä hetkellä hänen mukaansa paremmat kuin vuosikausiin. Ennen varsinaisia vuosikokousasioita Antti Pottonen esitteli vielä Haukkasaaren perinteen vaalimista koskevaa hanketta.

Pitkäksi venyneen Repolan tilanteen päivittämisen jälkeen varsinainen vuosikokous vietiin ripeästi läpi jo huvenneella joukolla. Kokous hyväksyi hallituksen esittämän vuosikertomuksen (julkaistu Repolaisen 79 sivulla 18) ja antoi vastuuvapauden tilivelvollisille. Puheenjohtaja ja kaikki hallituksen jäsenet valittiin jatkamaan tehtävissään (nimet ja työnjako ilmenevät takakannen etusivulta).

Vuosikokous hyväksyi hallituksen esityksen vuosijäsenmaksun nostamisesta 20 eurosta 25 euroon. Postimaksujen jatkuva nousu on johtanut siihen, että Repolaisen postitus- ja painatuskulut ylittivät viime vuonna selvästi jäsenmaksutulot. Jäsenmaksun nostolla turvataan se, että jäsenistölle voidaan postittaa tänäkin vuonna neljä Repolaisen numeroa.

Antti Pottonen ketomassa Haukkasaari-hankkeesta, istumassa Heikki Andronoff, taustalla Lea Tserni-Puittinen (kuva Asko Saarelainen)

Rajalla 400 vuotta – näyttely Pielisen Museossa 15.5.–15.9.2017

Näyttely esittelee paikallista historiaa ja rajaseudun elämää kertomalla muun muassa alueen ortodoksisesta kulttuuriperinnöstä, rajakaupasta ja -uitosta sekä rajavartioinnista. Lisätietoja aukioloajoista ja pääsymaksuista löytyy osoitteessa www.lieksa.fi/museo.

Ensi vuonna Helsingissä?

Repola-seuran hallitus valitsi järjestäytymiskokouksessaan entiset toimihenkilöt jatkamaan tehtävissään paitsi, että taloudenhoitaja vaihtui. Tuula Kilpeläinen halusi terveyssyistä vetäytyä tehtävästä ja taloudenhoitajaksi valittiin Ville Pänttönen. Hallitus kiittää Tuulaa Repola-seuran hyväksi tekemästä pitkäaikaisesta työstä, johon sisältyy mm. toimiminen monta vuotta puheenjohtajana.

Hallitus nimesi Repolaisen toimituskunnaksi Repola-seuran hallituksen sekä valitsi jäsenet Repolan matkan järjestelytoimikuntaan (Afanassieva, Rannikko, Tserni-Puittinen, Pottonen) ja Repola-kirjan toimituskuntaan (Rannikko, Saarelainen, Pänttönen). Nettisivujen päivittäjäksi nimettiin Päivi Kiiskinen ja sukututkimuksen yhteyshenkilöksi Lea Tserni-Puittinen.

Hallitus keskusteli alustavasti myös ensi vuoden vuosikokouksesta. Seuran jäsenistö asuu ympäri Suomea, mutta kolme paikkakuntaa erottuu joukosta. Sekä Joensuussa että pääkaupunkiseudulla asuu noin 30 jäsentä ja Lieksassa runsas 20. Olisi ehkä syytä pitää kokous vihdoin myös Helsingissä. Olisivatko sikäläisetkin jäsenet kiinnostuneita keskustelemaan Repolasta ja seuran kehittämisestä? Hallitus heittää pallon paikallisia oloja tunteville helsinkiläisille jäsenille: löytyisikö sieltä sopiva ja kohtuuhintainen kokouspaikka ensi vuoden maaliskuuksi vuosikokousta varten?

Repola-seuran hallituksen jäsenet vasemmalta lukien Ville Pänttönen, Päivi Kiiskinen, Pertti Rannikko, Lea Tserni-Puittinen, Valentina Afanassieva ja Antti Pottonen, kuvasta puuttuu kuvan ottanut Asko Saarelainen

Maija Pekkarinen on poissa

Suruviesti tavoitti meidät omaiset marraskuun 21. päivän iltana: äitimme Maija Pekkarinen, omaa sukua Pottonen, oli nukkunut rauhallisesti pois Vantaan Kuninkaanhovin hoivakodissa. Seuraavan vuoden helmikuussa Maija olisi täyttänyt 97 vuotta. Hän oli sukunsa vanhin ja viimeinen elossa oleva, Repolassa syntynyt ja sieltä Tarton rauhan jälkeen lähtemään päässyt pakolainen.

Haukkasaaresta Selkielle

Maija syntyi Repolan Haukkasaaressa Juho ja Matleena Pottosen neljäntenä lapsena 12.1.1920. Myös molemmat vanhemmat olivat syntyneet Haukkasaaressa. Venäjän bolševikkivallankumouksen jälkeen solmitussa Tarton rauhassa Repola ja Porajärvi vaihdettiin Petsamoon, ja väestöstä tuli Neuvosto-Venäjän kansalaisia. Tyytymättömyys uuteen hallintoon ja epäonnistunut kansannousu johtivat pakolaisaaltoon Suomen puolelle. Myös jo aikaisemmin tiedusteluretkiä Suomen puolelle tehnyt Juho Pottonen päätyi hakemaan perheensä Haukkasaaresta Suomeen. Maija on kuvannut vaarallista, 60 kilometrin pituista ja kolme päivää kestänyttä pakoretkeä kirjassaan *Isän repussa Repolasta Suomeen* (Ilias-kustantamo 1999).

Perhe asettui Kontiolahden Selkien kylään, minne isä-Juho oli perustanut sekatavarakaupan. Maija

kävi kansakoulun vuosina 1927–1933, ja suoritti myynti- ja mainoskurssit sekä konekirjoituskurssin Joensuussa. Haaveet alakouluopettajan urasta kariutuivat heikkoon laulutaitoon, mutta kirjoittaminen luontui paremmin. Maijan runoja ja pieniä kertomuksia julkaistiin lehdissä jo hänen nuoruusvuosinaan.

Avioliittoon ja pääkaupunkiseudulle

Lotta Svärd-järjestöön Maija liittyi vuonna 1936 ja toimi talvisodan aikana ilmavalvontatehtävissä sekä jatkosodan aikana konekirjoittajana Joensuun sotapoliisiosastossa. Sodan päätyttyä Maija solmi avioliiton täydet vuodet rintamalla palvelleen, Mönnin kylästä kotoisin olevan Aimo Pekkarisen kanssa. Koska työmahdollisuudet kotiseudulla olivat heikot, seurasi muutto pääkaupunkiseudulle Aimon tultua hyväksytyksi poliisikurssille. Vuokra-asunto löytyi Helsingin Pukinmäestä, Aimo sai paikan Malmin poliisista, ja Maija pääsi toimistotyöntekijäksi Helsingin kaupunginvoudin konttoriin.

Elämä ei kuitenkaan sujunut ilman vastoinkäymisiä. Maijan ensimmäinen lapsi syntyi kuolleena, ja Tikkurilaan rakennettu omakotitalo paloi juuri kun perheen piti muuttaa uuteen kotiin. Luonteeltaan valoisa ja optimistinen Maija valoi tulevaisuudenuskoa puolisoonsa, ja talo rakennettiin uudelleen palossa säilyneelle perustalle. Maija oli synnyttänyt kolme tervettä lasta vuosina 1948, 1950 ja 1951, ja muutto uuteen, tilavampaan kotiin joulun alla 1951 oli perheelle toiveiden täyttymys. Seuraavina vuosia perheeseen syntyi vielä kaksi tyttöä vuosina 1953 ja 1955, ja perhe koki elävänsä onnellista aikaa.

Vastoinkäymisten aika ei kuitenkaan ollut ohi. Ajettuaan lumihangessa takaa taksin ryöstänyttä miestä sai Aimo ensimmäisen sydäninfarktin helmikuussa 1961. Muutaman vuoden sairastettuaan hän menehtyi ollessaan sairaalasta kotilomalla 26.11.1966. Maija jäi 46-vuotiaana yksin viiden 10–17-vuotiaan lapsen kanssa, toipui surustaan ystävien tuella, ja löysi ajan myötä rinnalleen uuden elämänkumppanin. Nuorimmankin lapsensa koulutien alkuun saatettuaan sai Maija toimisto- ja tutkimusapulaisen paikan Tikkurilan Maatalouden tutkimuskeskuksesta. Sittemmin hän työskenteli eläkeikäänsä saakka Hankkijalla konttoriapulaisena ja asiakaspalvelussa.

Kirjoittaminen

Lasten lähdettyä omille teilleen saattoi Maija laajentaa elämänpiiriään matkustelemalla kotimaassa ja ulkomailla. Myös rakas nuoruusiän harrastus, kirjoittaminen, sai uutta voimaa vapaa-ajan lisäännyttyä. Maija sai ja tuotti iloa monille lausumalla runojaan eläkeläisten kerhoissa sekä suvun ja perheen juhlatilaisuuksissa. Hän sai apua pojaltaan, kirjallisuuden tutkijalta, runojen kokoamissa kirjan muo-

Maija Pekkarinen veljenpoikansa Hannu Pottosen kanssa Repolassa vuosituhannen vaihteessa.

toon. Uudelleen virinnyt yhteys nuoruusiän ystävään, rovasti Erkki Piiroiseen, teki mahdolliseksi yhteistyön Joensuussa toimivan Iliaskustantamon kanssa. Kustantamo julkaisi kaksi Maijan kirjaa, edellä mainitun *Isän repussa Repolasta Suomeen* sekä lyhyitä kertomuksia ja tarinoita sisältävän *Elämän Pyörteissä.*

Yhtenä vahvana säikeenä etenkin Maijan syvällisessä runoudessa näyttäytyy hänen iän myötä yhä tärkeämpänä voiman lähteenä elämää kannatellut hengellisyys ja suhde ortodoksikirkkoon, jota tuki erityisesti Maijan läheinen ystävyys vanhemman veljensä Nikun kanssa. Tämän pojan, Hannu Pottosen, kontaktien myötä Maijalle kävi mahdolliseksi vierailla Repolassa 80 vuotta sieltä lähtönsä jälkeen. Hetket kastekirkon paikalla olevan ristin juurella ja kotitalon raunioilla piirtyivät liikuttuneiden läsnäolijoiden mieliin. Maija kuvasi tuntojaan runossaan Syntymäkotini Karjalassa. Myös käynti Kishin luostarisaarella ja Vanhassa Valamossa tulivat yhdistämään elämänkaaren alku- ja loppupäätä. Maija tunsi suurta kiitollisuutta paljon antaneesta elämästään. Viimeiset vuotensa hän sai viettää uudessa, juuri avatussa Kuninkaanhovin hoivakodissa lähellä lapsiaan. Haudan lepoon hänet siunattiin Tikkurilan Ortodoksikirkossa 2.12.2016.

Hannu Pekkarinen

Kirjoittaja on Maija Pekkarisen vanhin poika

Syntymäkotini Karjalassa

Ennen kuin eloni päättyi
sinut vielä nähdä sain,
minun syntymäkotini kaukaisen
jälkeen vuosikymmenten.

Ei pellot kasvaneet viljaa,
niitä luojan käsi vain
oli muokannut mielensä mukaan
niittykukkia kasvattain.

Ja kotini rakkaan rauniot
oli penkkoja nurmettuneita,
vaan jäljellä vielä koivu, ja ranta,
jota lapsena ikkunasta katsella
sain.

Kun äitini pyykkiä huuhtoi
siinä rannassa kesäisin
ja isäni pellolla heinää
hiesotsin loi haasioon.

Kastekirkkoni alttarilla
minä hetken myös viivähdin,
jonka paikalla pituinen risti
puiston reunalla oli vain –
silti tuntui kuin Luojan käsi
siinä jälleen mua siunannut ois.

Noita paikkoja katsellessa
minun mieleni liikuttui,
ja muistojen pimennoista
kuvat kaukaiset uudistui.

Ja sen kylän nykyiset asukkaat,
monia kolhuja kokeneet,
olivat Luojansa kädestä saaneet
sydämen hyvän ja ymmärtävän.

Maija Pekkarinen

Ilmestynyt Maija Pekkarisen teoksessa
Syntymäkotini Karjalassa (Ilias 2001)

Karjala-vaikutteista sarjakuvaa

Kuva- ja sarjakuvataiteilija Hanneriina Moisseisen töissä Karjala-aiheilla on suuri merkitys. Hänen isän puoleinen sukunsa on lähtöisin Repolasta, jossa hän on itsekin vieraillut ukkinsa kanssa. Lea Tserni-Puittinen haastatteli äskettäin valtionpalkinnon saanutta taiteilijaa helmikuussa Lieksassa.

Hanneriina Moisseinen syntyi vuonna 1978 Joensuussa. Isovanhemmat Johannes ja Maire Moisseinen ovat asuneet ikänsä Lieksassa. Muistot Pielisen Kasakkasaaren kesämökillä olosta ja kalareissuista heidän mukana ovat merkinneet hänelle paljon.

Erilainen sotakirja

Hanneriina Moisseinen Lieksan kirjaston kirjailijavieraana helmikuussa 2017 (kuva Lieksan Lehti/Kati Honkanen)

Moisseinen on tehnyt neljä sarjakuvateosta, joista tunnetuimmat ovat Isä ja Kannas. Taiteen tekemisessä hän on ollut oman tiensä kulkija. Hän on valinnut aiheensa omista lähtökohdistaan ja mielenkiinnostaan. Jokaista sarjakuvakirjaa on edeltänyt tarkka aiheen kypsyttely ja tutkiminen. Uusinta kirjaansa Kannas (2016) hän teki neljä vuotta. Hän halusi tehdä siitä sellaisen kirjan, jonka hän itse mielellään lukisi. Kirjassaan Moisseinen on tarttunut vaikeisiin asioihin: sotaan, evakkouteen, kodin menetykseen ja pakolaisuuteen.

Kannaksen tapahtumat sijoittuvat Karjalaan, jatkosodan kesään 1944. Päähenkilöinä ovat karjakotyttö Marja Shemeikka, hulluksi tullut eli tärähtänyt rintamakarkuri Auvo Oksala ja lehmät. Maria on lähes yksinään hylätyssä kotikylässään odottamassa lähtökäskyä. Yksi lehmistä on poikimaisillaan ja pommit räjähtelevät ympärillä. Palavien lähikylien valaistessa yötaivaan paikalle harhailee sodassa järkensä menettänyt karkuri Oksala, joka ei enää tiedä onko elävä vai kuollut.

Kyseessä on erilainen sotakirja. Kirjassa annetaan puheenvuoro niille, joille sitä ei ole aikaisemmin annettu. Siinä kerrotaan, miten sota vaikutti siviileihin, naisiin, lapsiin ja eläimiin. Kun Karjalasta oli lähdettävä evakkoon, lehmät otettiin mukaan. Vasikat seurasivat, minkä jaksoivat. Eläinpäähenkilöt, kyytöt, itäsuomalaisena matalajalkaisena ja ketteränä rotuna, älykkäinä ja sitkeinä selvisivät satojen kilometrien matkanteon hyvin.

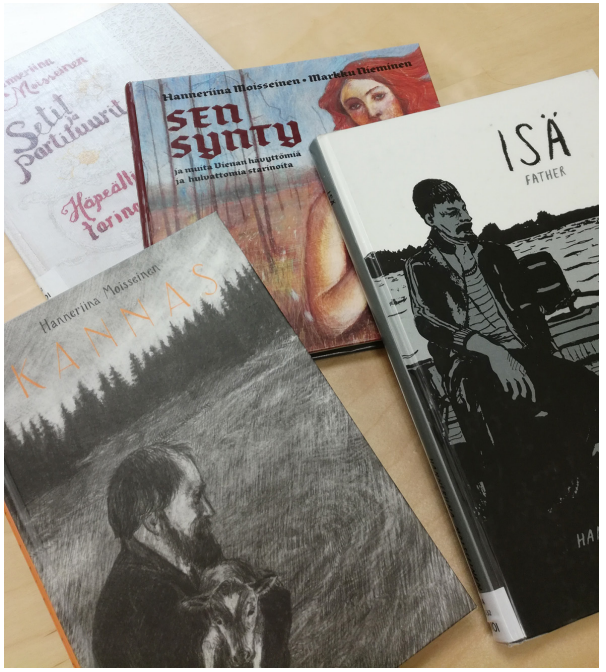

Hanneriinan Moisseisen sarjakuvateoksia (kuva Lea Tserni-Puittinen)

Evakkoutta Moisseinen ryhtyi pohtimaan, kun hän kuuli suistamolaisen Ilja Kotikallion tarinan. Mies oli mestarillinen tarinankertoja ja harvinaisen laajan repertuaarin omaava soittaja, joka joutui lähtemään kaksi kertaa evakkoon asuen loppuaikansa Lapualla, jonne hän ei koskaan kotiutunut. Kotikallion haastattelut löytyivät SKS:n Arkistosta.

Lyijykynällä ja valokuvilla

Moisseinen kertoo, että lyijykynä on hänelle tutuin tekniikka. Sillä saa elävää jälkeä eikä jälki ole kerralla lukkoon lyöty. Kuviin jää tulkinnan varaa. Lyijykynätekniikkaan taiteilija yhdistää Kannas-kirjassa autenttiset Puolustusvoiman kuva-arkiston SA-kuvat hävitetystä Karjalasta. Kuvia katselemalla ymmärrämme, kuinka kovissa olosuhteissa ihmiset joutuivat selviytymään evakkomatkalla sotaa paetessaan.

Tausta-aineiston kirjaansa hän kokosi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kansanrunousarkiston evakkotarinakokoelmasta. Hän kuunteli kymmeniä tunteja haastattelunauhoja ymmärtääkseen paremmin mitä se sota oli. Tarinoista tuli ilmi erityisesti se, kuinka vaikeaa oli siirtyä uuteen kulttuuriin ja jättää vanha ja tuttu. Isovanhempien haastattelut antoivat ihmisläh-töisen näkökulman sotaan ja siihen, kuinka lähellä sota on ollut itärajan ihmisiä.

Taiteilija kertoo, että hänen tapansa katsoa rajaa ja sotaa on erilainen kuin tyypillisesti länsimaalaisilla. Hän katsoo sitä yksilön näkökulmasta. Sukulaisia on ollut ja on edelleen molemmin puolin rajaa. Sodassa sukulainen on ollut sukulaista vastassa. Kannas-kirjaan liittyy Eero Grundstömin äänite, joka on kuunneltavissa verkossa osoitteessa www.soundcloud.com/*kannas*-soundtrack. Äänite sisältää musiikin lisäksi lehmien ja junien ääniä, karjankutsuhuutoja ja radion vanhan uutislähetyksen.

Suku

Pakolaisuuteen Moisseinen on tutustunut isänsä suvun historian myötä. Ukki Johannes Moisseinen syntyi Kyminlinnan pakolaisleirillä, jonne Johanneksen vanhemmat Yrjö ja Helena Moisseinen siirtyivät paettuaan Repolasta Kuhmoon ilmeisesti helmikuussa 1922. Yrjö oli lähtöisin Pläkkäjästä ja Helena Repolan Tuulivaarasta Feodor Tsernin tyttäriä. Perheessä oli siinä vaiheessa neljä lasta.

Moisseiset asuivat Kyminlinnassa vuodet 1922–1929. Pakolaisleirilla asuivat myös Yrjön vanhemmat Katri ja Feodor, jotka myöhemmin muuttivat Yrjön perheen kanssa Lieksaan vuosien 1929–1930 tienoilla. Katri Moisseinen oli itkuvirsien taitaja. Kielen- ja kansanrunouden tutkija E.N. Setälä tallensi hänen lauluaan jälkipolville Kyminlinnan leirillä.

Kannas-teoksessa evakkomatkalla ovat myös lehmät

Laulu vie uudelle matkalle

Hanneriina jatkaa isoisomummonsa lauluperinnettä runolaulujen kautta. Kuivajärven viimeisestä runonlaulajasta Jussi Huovisesta ja Hanneriinasta on tehty hieno dokumenttielokuva ”Laulu” (2014). Elokuva kertoo Jussista, joka vaimonsa Ennin kuoleman jälkeen saa vieraan. Hanneriina tulee piikomaan Jussin luo ja opiskelemaan runolaulun taitoa. Laulun kautta molemmat käyvät läpi suuren matkan. Jussi löytää uudelleen ilon, Hanneriina aloittaa surutyön.

Hanneriinan Seppo-isä katosi, kun tyttö oli lapsi. Dokumenttielokuvassa aikuinen Hanneriina on valmis käymään katoamisen läpi. Hän aloittaa uuden sarjakuva-albumin valmistelun. Laulu tarjoaa surulle tien tulla ulos ja suojaa pimeydeltä.

Sarjakuvateos Isä valmistuu laulun lomassa. Se kertoo siitä, miten isä 80-luvulla katosi Kallavedellä työpaikan vetäytymispäivän yhteydessä eikä hän ei tullut koskaan takaisin. Perhe jäi vuosiksi jonkinlaiseen pysähtyneisyyden tilaan, kun toinen vanhempi oli yhtäkkiä poissa ja toisaalta poissaolossaan niin voimakkaasti läsnä.

Karjalassa

Moisseisen ensimmäinen sarjakuvateos oli vuonna 2005 ilmestynyt ”Sen synty ja muita Vienan hävyttömiä ja hulvattomia starinoita”, jossa oli Vienan Karjalasta kerättyjä kansantarinoita. Kirjassa on mukana CD-levy, jolla vienankarjalai-

Hanneriina ukkinsa Johannes Moisseisen kanssa Johanneksen 90-vuotissyntymäpäivillä kesäkuussa 2015 (kuva Lea Tserni-Puittinen)

Hanneriina ja Viktor Moissejev Pläkkäjässä heinäkuussa 2005. Viktorin isä ja Hanneriinan isoukki olivat veljeksiä, jotka olivat vuonna 1922 joutuneet eri puolille rajaa

set naiset kertovat suusanallisesti kymmenen tarinaa alkuperäisellä murteella. Toinen sarjakuvateos ”Setit ja partituurit, häpeällisiä tarinoita” (2010) on tehty mielenkiintoisella sekatekniikalla. Osa kuvista on piirretty, toiset maalattu ja osa kirjailtu kankaille.

Moisseinen vieraili ukkinsa Johannes Moisseisen kanssa Repolassa vuonna 2005. Siellä he tapasivat sukulaisensa Viktor Moissejevin ja vierailivat Moisseisen suvun kotikylässä Pläkkäjässä. Vienan Karjalassa ja Vuokkiniemellä Hanneriina Moisseinen on käynyt useita kertoja. Viime syksynä hän kiersi Petroskoin ja Äänisen maisemissa kansainvälisen retkikunnan jäsenenä.

Hanneriina Moisseinen valmistui kuvataiteilijaksi vuonna 2001 Tampereen ammattikorkeakoulusta. Tällä hetkellä hän asuu ja työskentelee Helsingissä ja viimeistelee taiteen maisteritutkintoaan Aalto-yliopistossa. Teoksistaan hän on ollut ehdolla Sarjakuva-Finlandia-palkinnon saajaksi. Hänelle myönnettiin sarjakuvataiteen valtionpalkinto vuonna 2016. Moisseisen kuvataidetta, installaatioita ja ympäristötaidetta on ollut esillä muun muassa gallerioissa ja museoissa noin 15 maassa.

Lea Tserni-Puittinen

Hanneriina Moisseisen ja Hanna Koikkalaisen luovutettua Karjalaa käsitteleviä näyttely

Joensuussa, Taidekeskus Ahjossa 6.–26.7.2017

Imatralla, Imatran taidemuseossa 18.8.–16.9.2017

Hanneriina Moisseisen kotisivut osoitteessa www.cargocollective.com/moisseinen

Uusi Repola-kirja valmistumassa

Repola-seuran täyttäessä 30 vuotta vuonna 2015 päätti seura juhlatilaisuuden järjestämisen sijasta aloittaa valmistelemaan uutta Repola-aiheista kirjaa. Työ aloitettiin hakemalla apurahoja kirjan painatuskustannuksiin. Viime keväänä oli saatu kokoon sen verran rahoitusta, että sen turvin uskottiin saatavan kirja julkaistua. Hallituksen nimeämä toimituskunta aloittikin määrätietoisesti kirjan kokoamisen ja tänä keväänä on saatu valmiiksi ensimmäinen käsikirjoituskoonnos. Sitä on vielä tarkoitus kesän aikana täydentää ja viimeistellä. Toivomme saavamme kirjan painatussopimukset tehtyä niin, että Repolaisen loppuvuoden numeroissa voidaan kertoa seuran jäsenille ennakkotilaushinta.

Kirjassa on tarkoitus julkaista myös valokuvia, mitä varten pyydämme lukijoiltamme apua. Henkilöitä, joilla on Repolan vaiheisiin liittyviä henkilö-, tapahtuma- ja rakennuskuvia, pyydetään lähettämään niitä kuvan sisältöä selittävin tiedoin allekirjoittaneelle joko sähköisesti (koko vähintään 2000 kilotavua) tai paperiversioina (alkuperäiset palautetaan lähettäjälle).

Uusi näkökulma

Venäjän puolella aivan Suomen rajan tuntumassa sijaitsevan Repolan historia on poikkeuksellisen värikäs ja monivivahteinen. Repola oli Venäjän vallankumouksen ja Suomen itsenäistymisen aikana runsaan 2000 asukkaan kunta. Alueen sadan vuoden historiassa tiivistyy olennainen Suomen ja Venäjän välisten poliittisten ja taloudellisten suhteiden kehityksessä.

Itsenäistymisen alkuvuosina Repola oli heimoaktivismin symboli ja lyhyen aikaa myös Suomen alaisuudessa. Suomessa tunnetaan varsin huonosti 1920-luvun alkuvuosien myllerryksissä Repolasta ja muualta Karjalasta tänne tulleiden pakolaisten kohtalo. Uudelleen Repola nousi poliittisten konfliktien keskiöön viime sotien aikana, jolloin alue oli sotatantereena. Yli sata vuotta jatkunut puukauppa Repolasta Suomeen on tarjonnut työtä ihmisille molemmin puolin rajaa. Puukaupan vaihtelut ilmentävät hyvin maiden välisten suhteiden yleisempää kehitystä.

Uuden kirjan tarkoituksena ei ole toistaa historiankirjoituksen tavanomaisia myyttejä Repolasta erilaisten intohimojen ja kamppailujen keskipisteenä. Tavoitteena on kuvata alueella asuneiden ja asuvien ihmisten ja sukujen elämää ja elinvaiheita. Tähän viittaa jo kirjan työnimi: *Repola – elämää ja ihmisiä kahdella puolella rajaa*. Historian monet käänteet ja valtakunnan

rajan vaihtuva luonne ovat kirjassa kehyksinä, jotka vaikuttavat ihmisten elämään molemmilla puolilla rajaa ja siirtelevät heitä myös eri puolille rajaa.

Kirjan tekoa on helpottanut perusteellinen pohjatyö, jonka suomalais-venäläinen tutkija- ja kirjoittajakunta teki Repola-seuran vuonna 2001 julkaisemaa *Aunuksen Repola* -kirjaa varten. Nyt on tekeillä kuitenkin huomattavasti helpommin luettava kirja, joka toivon mukaan saa lukijoikseen myös uusia ja nuorempia sukupolvia. Ihmisläheiselle kirjoittamiselle on löytynyt aineistoa muun muassa Repolaisessa yli 20 vuoden aikana julkaistuista haastatteluista ja sukutarinoista.

Repola koettuna ja muisteltuna

Kirjan alkuun on kirjoitettu tiivis kuvaus Repolan vaiheista historian pyörteissä alkaen alueen asuttamisesta ja Repolan pitäjän kukoistusvaiheista. Kuvauksensa saa myös alueen olo Suomen yhteydessä, neuvostovallan vakiinnuttaminen sekä pakolaisaalto Suomeen. Repolan alueen sodan jälkeinen kehitys liitetään metsä- ja uittotöiden laajenemiseen ja Suomeen suuntautuneeseen puukauppaan. Historialuvun päättää kuvaus sosialismin romahtamisen seurauksista Repolan kylissä sekä alueen tulevaisuuden pohdinta.

Kirjan alkuluvun Repolan vaiheiden yleiskuvaus on vasta taustaa kirjan neljälle seuraavalle luvulle, joissa kuvataan ihmisiä, heidän elinvaiheitaan ja kokemuksiaan molemmin puolin rajaa. Viime vuosisadan alkupuoliskosta kertovaan lukuun on poimittu ja tiivistetty Repolan alueella eläneiden tai vierailleiden omia kuvauksia kokemastaan. Mukana on niin kareliaanien matkakuvauksia kuin kuvauksia alueen Suomeen liittymisen ja eroamisen tapahtumista. Esiin nousevat myös neuvostoajan alkuvuosikymmeninä Repolassa eläneiden kokemukset kolhoosien perustamisesta ja Stalinin vainoista. Luvun päättää kiertomatka sotien runtelemissa kylissä vuonna 1941.

Ihmisiä ja elämää kahdella puolella rajaa

Luku 3 perustuu viime vuosikymmeninä Repolan alueella asuneiden ihmisten haastatteluihin. Sukuhistorioiden esittelyn myötä kuvataan ihmiskohtaloita neuvostovallan alkuajoilta. Useimpien repolalaisten lähisukulaisia menehtyi 1930-luvun terrorin ja sotavuosien aikana. Kun puukauppa ja uitto- ja metsätyöt pääsivät täyteen vauhtiin, näyttäytyvät 1960- ja 1970-luvut monelle repolalaiselle uutena kultakautena.

Metsätöiden loppumiseen liittyvä murros ajoittuu Repolassa Neuvostoliiton hajoamisen ja sosialismin romahtamisen kanssa samaan aikaan, mikä aiheutti pitkitetyn kaaoksen ennen olojen vakiintumista. Muutosten keskellä eläneiden ihmisten selviytymistarinat ovat monenkirjavia.

Kirjan luvuissa 4 ja 5 kerrotaan Suomeen muuttaneiden sukujen elämästä. Tarinat ovat pääosin Repolan pakolaisten jälkeläisten omista suvuistaan kirjoittamia, mutta mukana on myös muutama haastatteluihin perustuva kertomus. Useimmat tarinat alkavat pakomatkan kuvauksella, minkä jälkeen kerrotaan sijoittumisesta eri alueille erilaisiin ammatteihin. Huomiota kiinnitetään myös kantaväestön ennakkoluuloihin, minkä vuoksi karjalaisista sukujuurista vaiettiin ja sukunimiä suomalaistettiin.

Pakolaisiksi lähteneestä sukupolvesta poiketen heidän jälkeläisensä ovat ryhtyneet korostamaan repolalaisia juuriaan ja ottamaan yhteyksiä rajantakaisiin sukulaisiin. Kun 1990-luvun alussa tuli mahdolliseksi käydä Repolassa, lähtivät he tapamaan rajan takaisia sukulaisiaan ja selvittämään heidän elämänvaiheitaan. Kirjan viimeinen luvussa kerrotaan erilaisia tarinoita siitä, miten sukulaiset ovat löytäneet toisensa.

Pertti Rannikko

Repolan kylähallintoa on viime lokakuussa koetellut kaksi tulipaloa. Ensin paloi entinen metsätyökeskuksen konttorirakennus, johon kylähallinto oli siirtynyt pari vuotta sitten (kuva) ja pari viikkoa myöhemmin talo, jossa kylähallinto oli ollut aikaisemmin. Kuvan talossa toimi ennen paloa kylähallinnon lisäksi apteekki ja kirjasto, pari vuotta sitten terveysasema muutti sieltä sille rakennettuun uuteen rakenneukseen. Kylähallinto, apteekki ja kirjasto ovat siirtyneet tyhjillään olleeseen päiväkodin rakennukseen.

Urheilu-uutisia vuodelta 1890

Repolalainen hiihtosankari

Joensuussa, Pyhäselän jäällä 14. maaliskuuta 1890 pidetyt yli 18-vuotiaiden miesten hiihtokilpailut voitti repolalainen Jaro Romanainen. Toiseksi tullut Kiihtelysvaaran Erik Gröhn hävisi kaksi minuuttia. Keli oli vaikea ja sumuinen. Hiihdettävä matka noin 8 kilometriä. Lähtöpaikka oli Kukkosensaaressa (nyk. Kuhasalossa), josta hiihdettiin jäätä myöten Noljakansaarten ympäri ja palattiin takaisin. Kilpailuun osallistui yhdeksän hiihtäjää, kuusi Joensuusta, yksi Kiihtelysvaarasta, yksi Kontiolahdelta ja Repolan Jaro Romanainen.

”Vasil, korjoah tuo”, sanoi Jaro Romanainen kumppanilleen lähtöpaikalla ja lähti hiihtämään pelkkä punainen, puuvillainen paita yllään. Topakasti lähtivät muutkin miehet matkaan sumuiselle Pyhäselälle Jaron paidan helman sojottaessa taakse suorana. Kilpailu oli alkuun tasainen ”samoah kiistoa pitkin matkoah tehtiih, kunnes Liperin tiellä iellen livahtuin”, kertoi voittajana maaliin saapunut Repolan Romanainen. Paita oli läpimärkä ja niin höyrysi koko mies kuin saunasta olisi tullut. Hattunsakin oli Romanainen matkallaan pois heittänyt.

Kintereillä seurasi Kiihtelysvaaran jahtivouti Erik Gröhn, ja heti perässä seuraavat joensuulaiset Oskar Lihr ja Antti Laitinen, sekä heidän perässään muut. Jaro Romanainen aika oli 40 minuuttia. Palkkioksi hän sai 25 markkaa. Gröhn hävisi 2 minuuttia. Palkinto oli 15 markkaa. Kolmannen eli Oskar Lihrin aika oli 43,30 ja palkkio 10 markkaa.

Leipä otettiin sieltä, mistä se saatiin, ja yksi mahdollisuus oli hiihto. Jaro Romanainen oli laukkukauppias, joten hän oli harjautunut hiihtäjä. Hiihtokilpailujen rahapalkkio olivat houkuttelevia, sillä muutamalla isolla voitolla hankki talven tienistit.

Pelkkä mitali tai pokaali ei olisi mökinmiestä, kalastajaa tai laukkukauppiasta kilpaladulle saanut, etenkään kun kilpailuihin oli hiihdettävä satojen kilometrien päähän. Köyhän haapavetisen mökkiläisen Eino Björnin toteamus vuoden 1916 Oulun piirin mestaruuskisojen 30 kilometrin hiihdon voiton jälkeen kertoo olennaisen. Eino pyöritteli käsissään mitalia, ainoaa palkintoa, jonka kisasta sai ja lausahti: Vaan min ´en taija ennää tulla.

Ismo Björn

Lähteet: Karjalatar 17.3.1890; Jussila, Pentti (1998): Suomen hiihto. Otava, Keuruu.

REPOLA-SEURA R.Y.

Hallitus 1.3.2016 – 28.2.2017

Pertti Rannikko, *puheenjohtaja*, p. (013) 717 422
Huhtilammentie 945, 82160 OSKOLA
pertti.rannikko@uef.fi

Ville Pänttönen, *taloudenhoitaja, varapuheenjohtaja*,
gsm 040 5111 560
Kauppakatu 10a A 1, 80100 JOENSUU
ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*, gsm 050 520 4121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

Päivi Kiiskinen, *jäsensihteeri*, gsm 050 511 6580
Kiehiskuja 3, 80140 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Valentina Afanassieva, gsm 040 716 5151
Tuulentie 2 A 29, 80160 JOENSUU
valentina.afanassieva@elisanet.fi

Asko Saarelainen, gsm 040 104 4111
Korholantie 1, 81720 LIEKSA
asko.saarelainen@lieksa.fi

Antti Pottonen
pottonen@gmail.com

Vuoden 2017 jäsenmaksu

Repola-seuran vuosijäseniä pyydetään maksamaan 25 euron jäsenmaksu kesäkuun 10. päivään mennessä. Muistakaa merkitä viitenumeroksi yllä olevassa osoitetarrassa oleva numero. Repola-seuran pankkitili on IBAN-muodossa FI05 5354 0420 0466 26.

Repolan matka 14.–17.7.2017

Repolan matkalle lähtijöiden on ilmoittauduttava 4.6. mennessä puheenjohtaja Pertti Rannikolle (yhteystiedot löytyvät edelliseltä sivulta). Matkalle lähtijöiden on syytä jo hyvissä ajoin ennen juhannusta ryhtyä omatoimiseen viisumin hankintaan. Viisumin voi hankkia useimpien matkatoimistojen kautta. Viisumia haettaessa mukana on oltava yksi passivalokuva ja todistus matkavakuutuksesta sekä passi. Kertaviisumin hinta on matkatoimistosta riippuen suunnilleen 75–80 euroa ja sitä on haettava viimeistään 2-3 viikkoa ennen matkaa.
Matkareitti on perinteinen Joensuu-Lieksa-Kuhmo-Repola, jonka varrelta voi tulla kyytiin. Kuljetuksen hinta on kokoluokkaa 150 euroa (tarkka hinta riippuu lähtijöiden määrästä) ja perhemajoitus täysihoidolla 30 euroa/vrk. Alustavan kiinnostuksensa ennakkoon ilmoittaneiden on myös vahvistettava matkalle lähtönsä 4.6. mennessä.